

Nieuwsbrief

Februari 2024

Voorwoord

Het is alweer februari en dus tijd voor de Nieuwsbrief. We staan natuurlijk nog even stil bij het Jaarconcert, vooral met foto's.

Verder een grote bijdrage van geluidstechnicus Floris van de firma Story Event Engineering, die vanuit zijn gezichtshoeken vertelt over het verzorgen van het geluid bij de concerten van de KMKJWF.

Het is bovendien tijd om te wijzen op de Nachten van de Militaire Muziek, de nieuwe marsen CD en het Koningsconcert, waarbij voor deze laatste de spoedige aanmeldingen welkom zijn.

Het eerder beloofde artikel over de nieuwe dirigent van de RFGGJ moeten we helaas doorschuiven naar een later moment. Kapitein Christiaan Ansink heeft zich teruggetrokken waardoor de vacature dirigent RFGGJ opnieuw gevuld moet worden. We houden u op de hoogte !

In maart is er ook een Anjerconcert van de KMKJWF in Rolde waar wij als bestuur van de vereniging een bijdrage in de organisatie leveren en waar de kapel en wij u ook graag op wijzen.

Kortom: veel leesplezier!

Peter van Bruggen, voorzitter.

Contributie 2024

Begin deze maand heeft u de factuur ontvangen voor de contributie 2024.

Velen hadden die inmiddels al voldaan, maar we hebben toch iedereen de factuur gezonden ten behoeve van de eigen administratie. Wij hebben, eveneens op verzoek een QR code toegevoegd, maar op de traditionele manier overschrijven blijft natuurlijk altijd mogelijk.

Mocht u de contributie nog niet hebben overgemaakt, dan vernemen wij graag zo spoedig mogelijk uw betaling.

Geef wijzigingen van mail- of postadres aan ons door!
Wij vragen u nogmaals wijzigingen in mailadres dan wel postadres aan ons te melden zodat verzonden mails en post op de juiste wijze aankomen.

Nachten van de Militaire Muziek 2024.

Graag herinneren we u nog even aan de tiende editie van de Nacht van de Militaire Muziek op 15 en 16 maart 2024 in het Nationaal Militair Museum te Soesterberg.

Vorig jaar was er een mogelijkheid om online kaarten te bestellen, maar liep dat nog niet op de juiste manier en hebben wij het alsnog via de vereniging laten lopen. Dat is aangepast en dit jaar kunt u als Vrienden van de KMKJWF en RFGGJ zelf online met € 2,50 korting kaarten bestellen.

U kunt de korting tickets direct boeken op www.nmm.nl/muziek. Hier vindt u ook de programma-updates.

Volg daar de route “Muziek Vrienden NMM” om de kortingskaarten te vinden.

Wacht niet te lang met boeken, want de belangstelling is ieder jaar groot. Wij bevelen u een bezoek van harte aan!

Nieuwe CD met Marsen

In de vorige (extra) Nieuwsbrieven heeft u kunnen lezen dat het bestuur de opdracht heeft verstrekt tot het schrijven van een eigen mars voor de KMKJWF. Deze is inmiddels klaar en wij streven er als bestuur naar om deze uit te brengen op een nieuwe CD, waar tevens andere marsen op komen te staan als verlengde van het succesvolle item ‘Marsmaandag’ op facebook van de KMKJWF. De opname van enkele marsen heeft al plaats gevonden en wij hopen dat de overige, waaronder de nieuwe, spoedig volgen.

We zijn al een heel eind, maar stellen uw (financiële) steun nog altijd zeer op prijs.

Anjerconcert in Rolde op 23 maart 2024

In de Boerhoorn te Rolde vindt op 23 maart 2024 een Anjerconcert plaats. Dit concert wordt gehouden in het kader van het Veteranenbeleid waar in dit geval de oude en jonge veteranen van de gemeente door de gemeente Aa en Hunze worden betrokken, maar iedereen is van harte welkom.

Daarnaast wordt het concert mede aangeboden aan de muziekverenigingen Crescendo Grollo en Harmonie Gasselte, welke beiden dit jaar hun 100-jarig jubileum vieren.

De entree bedraagt bij voorinschrijving € 5,00 per persoon en aan de zaal € 7,50.

Bestellen van kaarten is mogelijk via de QR code (hier rechts) of via onze website <http://www.vriendenkmkjwf.nl> en dan: *menu – nieuwsflitsen – concert 23 maart Rolde*

Bij de ingang wordt aan de hand van de namenlijst de toegang gecontroleerd.

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel ‘Johan Willem Friso’ (KMKJWF)
Regimentsfanfare ‘Garde Grenadiers en Jagers’ (RFGGJ)

Het bestuur van de Vereniging van Vrienden is gevraagd om de organisatie mede vorm te geven, wat wij graag voor u doen, zodat ook onze leden dan weer van de KMKJWF kunnen genieten.

Koningsconcert 2024

Ook dit jaar 2024 zal op 26 april in De Nieuwe Kolk het Koningsconcert 'Groet aan de Koning' weer gaan plaatsvinden. Aanvangstijdstip 20.00 uur.

Deze avond zal ook de première plaatsvinden van de mars 'Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso'

Over de verdere inhoud van het programma kunnen wij u nog niets melden, maar dat is ongetwijfeld weer van hoog niveau.

De toegangsprijs aan de kassa bedraagt € 5,00 p.p. Als lid van onze vereniging kunt u twee gratis kaarten reserveren, zolang de voorraad strekt. Dit aanbod betekent wel dat u de reservering uiterlijk 10 maart 2024 bij de Vereniging van Vrienden moet hebben gemaakt. Tot dat tijdstip is globaal het midden van de zaal voor ons gereserveerd, daarna zal ook dat deel in de vrije verkoop komen.

Kaarten dus zo spoedig mogelijk bestellen via:

- de secretaris (Tijmstraat 27, 9408 AH Assen)
- de mail (vriendenkmkjwf@home.nl)
- de website (<https://www.vriendenkmkjwf.nl/nieuwsflits/koningsconcert-26-april/>)

Wij hebben eenzelfde aantal kaarten gereserveerd als vorig jaar, maar wij moeten nu al stellen vol=vol, want er zijn aan de kassa nauwelijks nog kaarten te krijgen.

De KMKJWF en wij hopen vele Vrienden te mogen begroeten.

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)

Terugblik op de Jaarconcerten 2024

Afgelopen januari konden wij weer genieten van het jaarconcert van de KMKJWF. Dit maal in een bijzondere setting met een tweetal chef dirigenten.

Het concert stond het eerste deel in het teken van het afscheid van majoor Tijmen Botma van het Asser publiek en de Vrienden en het laatste deel van een kennismaking met de nieuwe chef dirigent Frank-Aert Burghraef.

Het eerste concertdeel was geheel samengesteld door Tijmen Botma, waarbij zijn toelichtingen op zijn keuzes een duidelijke toegevoegde waarde had. Voor de pauze onder meer de première van FinisterrAI van de in de zaal aanwezige componist Ricardo Mollá, met de solisten uit eigen gelederen Richard Visser en Piet Durk Meijer (foto rechts). Maar ook The Sword and the Crown maakte op veel aanwezigen grote indruk.

Na de pauze konden we de muzikale familie Botma in zijn volle breedte nader leren kennen bij solo's van dochter, zangeres Rianne en de bugelsolo van zoon Joël. Terwijl in het orkest (ook voor de pauze) echtgenote Petra en zoon Jeroen meespeelden.

Halverwege het tweede deel was het moment dat majoor Pieter Kusters zijn dankwoord naar majoor Tijmen Botma uitsprak en dat Tijmen de dirigeerstok aan majoor Frans Aert Burghraef kon overdragen.

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)

Met een non-stop programma met afwisselende muziek wist ook hij de zaal tot het eind te boeien. Aan het eind van het concert is de aftredende chef dirigent, die overigens in de loop van dit jaar nog een aantal concerten zal doen voordat hij definitief de dienst zal verlaten, de eerste avond toegesproken door de burgemeester van Assen, Marco Out, waarbij hij een 'militaire Bartje' ontving.

Op de tweede avond was het de beurt aan onze voorzitter Peter van Bruggen om namens de Vrienden een dankwoord uit te spreken. Van de Vrienden ontving Tijmen een inmiddels wat gegroeide Bartje in het ceremoniële tenue van het regiment Garde Grenadiers.

De bijgaande foto's vertellen wellicht meer dan woorden, maar zeker ook op onze site en het you tube kanaal kunt u delen nog eens terug horen.

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)

Geluidsversterking bij concerten

Mijn naam is Floris Nagtegaal. Ik ben regelmatig bij de versterkte concerten van de KMKJWF verantwoordelijk voor het geluid. Toen mij was gevraagd een stuk te schrijven over mijn functie en werkzaamheden bij dit orkest wist ik niet of ik dat wel wilde doen omdat het way out of my comfort zone is.

In de spotlight staan is nou niet echt iets voor mensen die gewend zijn achter de schermen te werken! Maar het is wel een unieke kans om de lezers en geïnteresseerden een kijkje te laten nemen in een vaak onbegrepen wereld waarbij moeilijke vragen soms ontzettend makkelijk zijn en waarbij makkelijke vragen soms ontzettend moeilijk dan wel onmogelijk blijken te zijn. En waarom het voor mij en vele anderen één van de mooiste vakken is.

Op de
voorgond:

de licht- en
geluid technici
achter hun tafels
tijdens de
theatershow
Bommen Berend
in augustus 2022

De KMKJWF is overigens niet het enige orkest van de Nederlandse krijgsmacht waar ik vaak achter de knoppen van het geluid zit. Ook de Marinierskapel, Fanfare Bereden Wapens, Orkest Koninklijke Marechaussee, Fanfare Korps Nationale Reserve en incidenteel het Orkest Koninklijke Luchtmacht, heb ik regelmatig onder de “schuiven”.

Ik ben niet in dienst bij defensie maar ben een vaste werknemer bij Story Event Engineering. Een fantastisch mooi bedrijf in de audiovisuele evenementen techniek die als vast technisch partner alle techniek faciliteert tijdens de meeste grote concerten zoals geluid, licht en video.

Bij ‘Story’ ben ik hoofd verantwoordelijk voor het geluid van alle evenementen en projecten. Daarbij hoort naast achter de geluidstafel zitten bij de orkesten ook o.a. projectvoorbereiding, geluidsontwerpen maken, systeem tuning bij festivals, begeleiden en opleiden van nieuwe enthousiaste geluidstechnici binnen ons bedrijf en alle andere vele facetten van het geluid.

Het geluid voor de KMKJWF doe ik met ontzettend veel plezier. Het is een mooi, ontzettend goed en professioneel harmonieorkest met enorm getalenteerde en lieve muzikanten waarmee ik met de tijd een mooie band heb opgebouwd.

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel ‘Johan Willem Friso’ (KMKJWF)
Regimentsfanfare ‘Garde Grenadiers en Jagers’ (RFGGJ)

Ik neem jullie in dit stuk graag mee in een klein deel van het proces in het geluid en hoe een dag bij een concert er door mijn ogen uitziet.

Voordat er een concert is bespreek ik vooraf met de roadmanager, de stagemanager en de dirigent van het orkest wat voor concert het is en wat er geluidstechnisch verwacht en gewenst wordt. Waarbij de techniek een middel is en niet het doel.

Ik ben bij de repetitie op de Johan Willem Friso kazerne in Assen om het programma, het script en de partituren mee te lezen tijdens de repetities zodat ik precies weet wat er tijdens het concert wordt gespeeld en gaat gebeuren. De samenwerking met de dirigent, de solisten en muzikanten is een essentiële vaste leidraad in het uiteindelijke resultaat.

Daarna wordt er onderzoek gedaan naar de locatie. Het scheelt nogal of je een orkest geluidstechnisch wilt steunen in een concertzaal, een theater, een sporthal of een buiten locatie. Elke locatie heeft weer een eigen passende aanpak nodig. Zo zal er bijvoorbeeld in een concertzaal of een theater met een akoestiek die

gemaakt is voor onversterkte orkesten geen of nauwelijks versterking van het orkest nodig zijn waarbij het bij een grote hal of buiten locatie zonder enige akoestiek al snel wel nodig is.

Het programma en de muziek die het orkest ten gehore wil brengen, speelt hier ook een hele grote rol in. Vooraf wordt er vaak nog een locatie bezoek gedaan om zo veel mogelijk informatie te verzamelen. Met die informatie maak ik een passend geluidsplan en een passend speakerplan. Dit probeer ik op zo'n manier te doen dat het geluid zo goed als mogelijk verdeeld wordt over het publiek om de mensen zowel vooraan als helemaal achteraan van een zo goed mogelijke balans en klank te voorzien. Dit is (meestal) niet zomaar het simpel neerzetten van een "geluidsbox" maar bij vooral grotere locaties wordt hier serieus naar gekeken, uitgedacht en berekend.

Op de dag van het concert bereken ik het geluidssysteem nog een keer goed na en maak, na de installatie hiervan, verschillende metingen om het systeem af te stellen. Ondertussen wordt de enorme hoeveelheid orkesttechniek door onze eigen technici en de vaste technici van het orkest opgebouwd. Meestal (niet altijd) krijgt elk instrument zijn eigen microfoon. Dit betekent echter niet dat alles ook zomaar aangezet wordt in de zaal. Dit is helemaal afhankelijk

Vereniging van Vrienden

**Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)**

van wat er nodig is. Soms is er een locatie en/of muziekstuk waar ik de microfoons helemaal niet aan zet in de zaal en alleen bij een (solo) partij die ene microfoon bij dat instrument of sectie indien nodig wat 'geholpen' wordt. Terwijl bij een andere locatie of muziekstuk het zomaar kan zijn dat alleen het combo of het complete orkest ondersteund moet worden. De soort muziek maakt naast de akoestiek voor de versterking dus ook veel uit. Klassieke stukken zullen zo naturel mogelijk worden benaderd en lichte- en popmuziek vraagt al snel om een andere benadering.

Naast versterking in de zaal, kunnen de microfoons ook gebruikt worden voor monitor geluid. Het combo en sommige solisten spelen tijdens de lichte muziek graag met koptelefoons of zogenoemde InEars om het qua timing en intonatie zo goed mogelijk te houden. Die moeten dan de mogelijkheid hebben om alle instrumenten van het orkest, naar eigen wens, goed te kunnen horen. Ook worden de microfoons soms gebruikt om een ruimte/nagalm te creëren.

Dit alles wordt tijdens de soundcheck uitgebreid beluisterd en in balans gezet in samenwerking met de dirigent. Dit is meestal een zeer intensief proces. Geluidstechnisch komt hier alles op mij en mijn geluidsteam neer.

De ruim 90 microfoons komen allemaal apart via verschillende verbindingen in een grote geluidstafel terecht en krijgen allemaal een eigen 'behandeling'. Daar maken we een balans en klank voor de zaal mee. Tegelijkertijd maak ik ook aparte verschillende mixen/balansen voor de solisten en het combo naar hun eigen persoonlijke wensen en behoeften. Er zijn zo'n 40 verschillende mixen die ik tegelijk maak. Ik weet precies hoe en waar elk signaal vanaf de microfoon tot aan de speaker of koptelefoon door de vele elektronische apparaten loopt.

Terwijl ik dit alles probeer te managen heb ik ook te maken met hoe de akoestiek van de locatie reageert op het geluid en niet op de laatste plaats hoe de muziek overkomt. Ik loop door de zaal om te luisteren hoe het op elke plek klinkt terwijl ik ook de partituren en solo partijen bijhoud. Dit is voor een relatief korte tijd erg veel om te verwerken. (tijdens de soundcheck kan je me beter ook niet onnodig storen, haha). Pas als het hele orkest en de solisten goed uit de verf komen in de zaal, de dirigent comfortabel is met het geluid, de solisten

Vereniging van Vrienden

**Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)**

en het combo goed geluid op hun oren hebben, de sprekers goed te verstaan zijn, en alles technisch foutloos werkt zijn we klaar met de soundcheck. We hebben een goede basis om te beginnen.

Backstage wordt alles nog eens technisch nagelopen en spreken we de set nog eens door. Ik maak nog een laatste rondje langs de muzikanten en kijk of de microfoons nog steeds goed staan.

De zaal loopt vol, de muzikanten gaan op hun plek zitten en ik neem plaats achter de tafel in de zaal. Ik vind dit altijd een mooi moment. Ik zit midden tussen het publiek en zie de ontspanning en kan de zin in een mooi en goed concert in hun gezicht aflezen, tegelijkertijd zie ik de concentratie bij de muzikanten. Het orkest gaat stemmen. Mijn collega van het licht laat het zaallicht doven, het geroezemoes in de zaal dooft mee uit. De dirigent komt op. Het is stil...

Dit is waar het eropaan komt. Ik kan de techniek loslaten en steun en vertrouwen volledig op de ploeg backstage. Nu komt het er voor mij aan

op de muziek, de klank, de balans, de solisten en het script. De dirigent slaat af en het orkest begint. Het geluid in de zaal klinkt ineens anders dan tijdens de soundcheck. Sh*t.

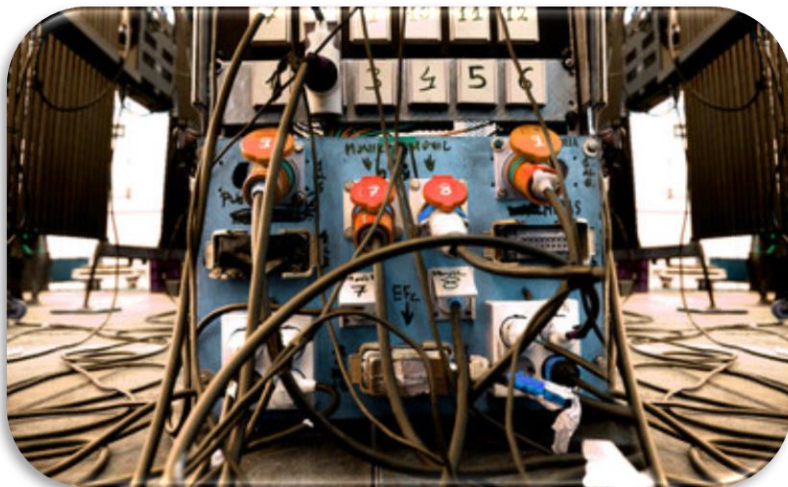
Dit kan tal van redenen hebben. De grootste verandering ten opzichte van de soundcheck is het publiek. Zowel de temperatuur als de luchtvochtigheid maar vooral de absorptiecoëfficiënt van de zaal is veranderd. Dit is in elke zaal overigens weer anders. Op buiten locaties heeft verandering in het weer een grote invloed in hoe het geluid zich gedraagt. Ook de intensiteit van het orkest en solisten kan veranderen ten opzichte van de soundcheck. Het is toch heel anders om tijdens een soundcheck voor een lege zaal te spelen dan voor een volle zaal met publiek met hoge verwachtingen. Hier moet ik het geluid waar ik met de apparatuur invloed op heb op aanpassen, ik moet aan de bak!

Vereniging van Vrienden

**Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)**

Ik bestuur alles het liefst met de hand en maak geen gebruik van 'standjes'. Dit is wat intensiever maar klinkt naar mijn idee natuurlijker en muzikaler dan microfoons die op een bepaald niveau aan of uit springen.

Gelukkig sta ik er niet helemaal alleen voor. De dirigent houdt het orkest zeer kundig in balans. Soms zit er ook een klankregisseur naast mij die de partituren meeleest, solo's aangeeft en mee luistert. Maar vooral de muzikanten, dirigent, solisten en publiek geven me onbewust aan of ik mijn werk goed doe. Een solist speelt op wonderbaarlijke wijze de 10.000 ingewikkelde

muzieknoten op een zeer indrukwekkende en mooie manier en hoeft zich geen seconde zorgen te maken of zijn microfoon het wel doet, of hij wel te horen is en of hij kan horen wat hij nodig heeft. Hij kan zich volledig focussen op de muziek en zijn instrument. Het orkest speelt goed samen en komt mooi in balans met de juiste intensiteit over in de zaal, de dirigent vertrouwt me en kan zich volledig op de muzikanten en de muziek focussen. De presentator hoeft zich geen zorgen te maken of zijn microfoon het wel doet en of hij overal wel verstaanbaar is. Het publiek zit ontspannen en genietend te luisteren naar de indrukwekkende muziek en ik zie ze tijdens de korte presentaties begrijpend en geïnteresseerd luisteren of lachen om de kleine grapjes van de presentator zodat ik weet dat het verstaanbaar is. Ook wordt er niemand gestoord door technische storingen zoals plopjes, kraakjes piepjes enz. Als er ook maar één van deze aspecten niet klopt moeten we dat zo snel mogelijk herstellen. Dit is precies waarom ik er zit en er een technisch team backstage klaar staat.

Het publiek is de beste maar ook meteen de moeilijkste graadmeter als het op geluid aankomt. Afgezien van hoe goed je een geluidssysteem ook afregelt zal het geluid en dus de beleving overal in de zaal net wat anders zijn, vooral door wat er akoestisch van het orkest zelf al afkomt op de voorste rijen ten opzichte van achter-rijen of bovenin. Ik kan het tijdens het concert alleen nog maar vanaf mijn plek in de zaal beoordelen en besturen.

Daarom zit ik meestal in het midden tussen het publiek en niet ergens helemaal achteraan of aan de zijkant.

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)

Daarnaast heeft iedereen andere verwachtingen en smaak. Een geïnteresseerde bezoeker met weinig referentie zal het geluid bijvoorbeeld heel anders ervaren dan een muzikant die zelf in een (harmonie)orkest mee- of heeft gespeeld. Ook heeft iedereen een uniek en ander gehoor. Het is een absoluut onmogelijk doel om elk individu in de zaal naar zijn wensen te bedienen. Waar de één het fantastisch vindt kan een ander teleurgesteld zijn. Dit gegeven is altijd een struggle want ik ben een absolute perfectionist en wil natuurlijk dat iedereen een fijne en goede beleving van het concert heeft.

Geluidstechnici zijn vrij vaak een makkelijk doelwit voor kritiek. Dat is op zich helemaal niet erg. Ik hoor graag hoe mensen het beleefd hebben om de kwaliteit zo hoog mogelijk te houden. Maar beseft je alsjeblieft hoeveel tijd, energie en expertise ergens inzit en dat er nog een tal van andere factoren zijn die invloed hebben op het geluid waar wij geen invloed op hebben. Hoe simpel het soms ook lijkt.

Ik heb mezelf gespecialiseerd in geluidstechniek en alle aspecten die daarbij komen kijken zoals, akoestiek, elektro-akoestiek, psycho-akoestiek, physics of musical instruments, muziektheorie, geluid natuurkunde, anatomie van het gehoor, zendertechniek, geluid theorie, speaker en line-array theorie, microfoontechniek en alle andere bijbehorende techniek.

Met het goede en ervaren team van Story achter me (niet alleen de aanwezige technici op de vloer maar ook iedereen op kantoor die actief op de achtergrond mee denkt en mee kijkt in het hele proces), de kracht en eindeloze steun die mijn/onze werkgever geeft, mijn passie voor muziek en geluid, perfectionisme, de inmiddels ruime ervaring die ik met de krijgsmacht orkesten heb en de goede band met het orkest en alle betrokkenen, ben ik, denk ik, hoop ik, een goede match en het is een absolute eer om dit voor zo'n mooi orkest als de KMKJWF te mogen doen.

Credits: de foto's in deze nieuwsbrief zijn gemaakt door MCD (Media Centrum Defensie) en KMKJWF

Vereniging van Vrienden
Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' (KMKJWF)
Regimentsfanfare 'Garde Grenadiers en Jagers' (RFGGJ)